

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 8 του Μην 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδός Οικονόμου αριθ. 4 — ΑΡΙΘ. 147

ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΑΔΕΣ ΚΑΙ Ο Κ. ΜΙΤΑΦΤΣΗΣ

(Τι πάθημα έπαθε ο κ. Μ. και μās βρίζει;)

Das sind die Weisen,
Die durch Irrthum zur Wahrheit reisen.
Aber die beim Irrthum verharren,
Das sind die Narren.

(Rückert.)

Αγαπητέ μου «Νουμά».

Με ρωτάτε πώς μου φάνηκαν τὰ όσα είπε ο Κος Μιταφτσης για μās.

Βρίσκω πρώτ' απ' όλα πώς μās γίνεται μια νέα τιμή. Ός τώρα μās έβριζαν οι θεματούλακες τών «Πατριών», οι κατά καιρούς ύπουργοί της Α-παιδευσίας, οι δασκάλοι κι ο όγλος. Τώρα μās καταπαίαστηκαν κ' οι επιστήμονες.

Ένας γιατρός—έκ τών όλίγων ος έχει να επιδείξει το Έθνικόν Πανεπιστήμιον— έπως λέν τὰ φύλλα—έκαμε τή διάγνωση ότι είμαστε φρενο-βλαβείς.

Αν για να κάμει διάγνωση για ένα μονάχ' έρωστο χρειάζεται ο γιατρός αρκετόν καιρό, κόπο και σκέψη, φανταστείτε πόσο παραπάνω θά χρειάστηκε ο κ. Μ. για να κηρύξει φρενοβλαβής ένα σωρό ανθρώπους, που δε φαίνονται από μακριά, ούτε τους ξέρει έναν ένα, ούτε τους εξέτασε, ούτ' αυτούς, ούτε τὰ έργα τους.

Δύσκολο ή σωστή διάγνωση. Πάντα ο γιατρός δεν πετυχαίνει κ' ής έχει τήν πιό βαθιά στό-χαση και τήν πιό δυνατή κρίση. Αν ένας γιατρός πούχει πολλές δουλιές (όπως ακούμε για τον κ. Μ.)

Σημ. του «Νουμά»: Με χαρά και με περηφάνεια δημοσιεύει ο «Νουμάς» το άρθρο του σοφού επιστήμονα και κρατερού αγωνιστή της Ίδέας κ. Φώτη Φωτιάδη. Έλπίζουμε πως με χαρά κι ο κ. Μιταφτσης θάν το διαβάσει, αφού ένας τόσο μεγάλος και γνωστικός συνάδερφος του καταπαίνεται να τον πείσει πως οι δημοτικιστάδες δεν είναι παλαβοί και του τάποδείχνει όχι με τσαρλατάνικα επιχειρήματα που τὰ μεταχειρίζονται με τόσο έλαφρή συνείδηση όλ' οι όχτροι της Αλήθειας, αλλά με γερὰ επιχειρήματα από τήν ίδια τήν Αλήθεια και τήν Επιστήμη βγαλμένα. Ο κ. Μιταφτσης μās θέλει τρελλούς. Ας είναι καλά ο άνθρωπος. Έμεις που εύχόμαστε όλόψυχα να μένει πάντα γ ν ω σ τ ι κ ό ο κ. Μ. τον προσκαλούμε να παντήσει στο άστρο του κ. Φωτιάδη. Δεν ξέρουμε πάλι: μπορεί νάν τον βγάλει και τον κ. Φωτιάδη πηλαβί αφού το άρθρο του... έχει τόσες άνορθογραφίες, και να μην καταδεχτεί έτσι να παντήσει τ' έναν ά γ ο ά μ α τ ο ! !

γελιέται τις δύο μέρες μια φορά, μπορεί να ναι αρκετά περήφανος. Κρίμας μόνο που δεν πείσαμ' έμεις στην καλή του μέρα.

Ντροπή δεν είναι να λαθέσει κανείς και μάλιστα όταν καταπαίνεται να ζυγιάσει έτσι μόνο με το χέρι, τόσο δυσκολοζύγιστο πράμα, όσο είναι οι φρένες τ' άλλου. Ο περίφημος φυσιολόγος E. du Bois Raymond μās διηγήθηκε μια μέρα πως του φάνηκε να πάγει ένα του μαθητή στον πιό ξακουστό φρενολόγο του καιρού του. Του ήθε, μās έλεγε, ή περιέργεια να ιδεί αν και ο φρενολόγος θά έβρισκε τὰ σημαδιακά για τή φυσικομαθηματική ιδιοφυία, πούδειχνε μ' έργα ο αγαπημένος κ' έξοχος μαθητής του Helmholtz. Ο φρενολόγος έψαξε καλά τήν κεφαλή κ' είπε όλος διόλου τ' αντίθετα απ' ό,τι ο καθηγητής περίμενε. Περιττό να τ' αναφέρουμε πως με του φρενολόγου τή διάγνωση ούτ' ή γνώμη του καθηγητή άλλαξε, ούτε οι φρένες του Helmholtz βλάφτηκαν στο παραμικρό.

Ένας γιατρός που ξέρει τις δυσκολίες της τέχνης, αφήνει τή ντροπή κατά μέρος και πιάνει να ξανακάμει τή διάγνωση του. Σ' όρτη τήν εργασία μπορούμε να βοηθήσουμε πολυ τον καλοθελητή μας γιατρό. Ξέρει βέβαια καλύτερ' από μās, ότι όπως δέν είναι κανείς μεγαλοφυής, ούτε ιδιοφυής, ούτε ζυπνός, ούτε σωστόφρονος σ' όλα, έτσι και τις παραπάνω φορές δεν είναι φρενοβλαβής σ' όλα. Κι ότι πολυ συχνά αναμεταξύ σ' άφτους τους δθεν έκφυλους, κατά τή στενοκέφαλη γιατρική, βρίσκουμε κοντά σε κάτι άνωμαλίες που φαίνονται και δε φαίνονται, προτερήματα διανοητικά της πρώτης σειράς.

Το πρωτόκολλο της κατηγορίας μας δεν κατόρθωσα να τ' έχω. Όσο έννόησα απ' τὰ όσα με χαρά και αγαλλίαση τουμπάνισαν τὰ φύλλα εκεί στην Αθήνα κ' έδω στην Πόλη ο κ. Μ. μās έχει κατατάξει στους έκφυλους.

Που και πώς τή μεταχειρίζεται ή επιστήμη τή λέξη άφτη, το δημόσιο δεν τ' ξέρει. Στην κοινή όμιλία λέμε για μια νέα ή για ένα νέο που παραπολυ διαφορετικοί έβγουν είτε από τον φυσικό είτε από τον ήθικό τύπο της οικογένειας—τίνας άραγε να ζεφύλιζε;—Το λέμε τις παραπάνω φορές επί κακού, με πολλές φορές τ' άκουσα κ' επί καλού. Όταν δηλαδή ο νέος βλαστός δείχνει τύπο που δε θά τον περίμενε κανείς απ' τ' όσπιο και ξεκαμωμένο οικογενιακό δέντρο.

Αφτά για τήν καθημερινή ζωή. Στη γιατρική ή σημασία του όρου, ή τεχνική, θέλει κάτι περισσότερο προσοχή. Το δημόσιο παίρνει όλους τους επιστημονικούς όρους σε μαθηματικούς τύπους κ' έτσι του φαίνονται όλα σε δυο και δυο τέσσερα. Όμως τις λέξεις όσες ή επιστήμη μεταχειρίζεται δεν τις δημιουργήσε όλες ή ίδια για τον έαφτό της. Τις παραπάνω τις έβρε από παλιές και προσπιστημονικές εποχές, κ' οι περισσότερες δεν έχουν επιστημονική σωστάδα, αλλά δείχνουν άκόμα της καθημερινής ζωής και πείρας τις συνήθειες. Ο καθένας μας λέγει τον έαφτό του γερό ότα νιώθεται καλά, έρωστο όταν τ' εναντίο. Πλήν άφτό δεν είναι κριτήριο που να βασιστεί κανείς πάντα. Η Επιστήμη ξέρει παθιασμένους και με το παραπάνω που νιώθονται καλά, ύπερβολικά καλά... Η Επιστήμη θέλει άλλης λογής άποδείξεις. Το να κάνει κανείς το γιατρό δεν τον άσφαλλίζει από τις άρρώστιες που έσα έσα με ειδικότητα κοιτάζει, και τ'ό να καταγίνεται όλημερίς με φρενοβλαβήδες δεν είναι επιστημονική άποδείξη ότι έχει ο ίδιος τις φρένες σωές κι άκέρεις. Αφήνει λοιπόν ή επιστήμη τὰ ύποκειμενικά και πάει καταγυρέοντας άντικειμενικά κριτήρια.

Έδω όμως της παρουσιάζονται άλλα και μεγάλα έμπόδια. Πως άραγε να είναι ο σωστός Ένας άνθρωπος που του λείπει ένα άχτυλο, που τούσκυαν ένα χέρι ή ένα πόδι, δεν είναι έρωστος, δεν είναι όμως και σωστός. Άλλο λοιπόν γερός, άλλο σωστός. Ανάγκη όστε για τ'ό σωστό να προσδιορίσομ' έναν τύπο. Τή στιγμή όμως που θά θέλαμε να εφαρμόσομε τήν επιστημονική σωστάδα, ο τύπος δε θά χρησίμεβε σε τίποτις, γιατί θά μās έλεγαν όλους «κοπιάστε στην άπλόχωρη περιοχή του παρα φύση και παρα τύπο». Έτσι γεννήθηκε λοιπόν ή ανάγκη να προσέχομε σε σημαντικές παρατυπίες και σε κάτι τέτιες εφαρμόσομε τον όρο έκφυλος.

Άλλά κ' έδω χρειάζεται πάλι νέος περιορισμός. Ένας που είναι τ'ό πρόσωπό του κόσκινο από τή βλογιά δεν είναι γι' άφτό έκφυλος, δεν είναι σημειωμένος, όπως λέγει ο λαός, αν και τμηαδεμένος και παραμορφωμένος και παραλλαγμένος τόσο, που καμιά φορά δεν μπορούμε να τον άναγνωρίσομε.

Που λοιπόν να ζητήσομε τις παραλλαγές τις σημαντικές, τις σημαδιακές; Κ' έδω ή κοινή όμιλία δείχνει στην επιστήμη τ'ό σωστό δρόμο. Ξεφύλιζε λέγοντας προσέχομε στής φυλής, στής ράτσας τήν ούσια. Οι παραλλαγές που δεν περνούν από μια γενεά σ' άλλη δεν άλλαζουν τή φυλή, δεν τήν πειράζουν δηλαδή στην ούσια, όστε να ξεφυλίζουν τὰ νέα της φυλής άτομα.

Ότι έμεις τὰ παραστρατήματα, τις παρατυπίες, τις παραλλαγές άφτες που δείχνουμε, δεν τις έχομε κληρονομήσει, είναι πενταφάνερο. Όλοι μας γεννηθή-

Ἔτσι κ' ἐμεῖς εἴμαστε ὁ καλὸς σπόρος ποῦ θὰ ξαναγενῆσει τὴ φυλὴ μας. Εἴμαστε λίγοι· ἀλίγον ἐστὶ τὸ καλὸν πανταχοῦ καὶ τίμιον», εἶπε ὁ Ἀριστοφάνης γιὰ τὰ χρυσὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων ὅταν εἶχε πρωτοφτάσει στὴν Ἀθήνα ὁ σπόρος τους. Ἄς μὴ χάνει ὁ καλὸς μας γιατρός τὸν καιρὸ του γιὰ νὰ ἔβρει ἂν ἔχομε τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἐλάττωμα. Κι ἂν τὸ ἀπόδειχνε, τίποτις δὲ θὰ πῶδειχνε. Οἱ ἐσωτερικὲς μας δυσαρμονίες, ἂν ὑπαρχαν, κι ἂν εἴταν Ἑλόγου του σὲ θέση νὰ τις ἴδει, θάταν γιὰ μᾶς... Γιὰ τὴ φυλὴ μας ἐμεῖς εἴμαστε οἱ ξεχωριστοί, οἱ διαλεκτοί, οἱ ἥρωες... Εἴμαστε δυσανάλογοι ἀκόμα γιὰ τοὺς τριγυρινούς μας. Μὰ γιὰ τὴ δυσαρμονία φταῖν ἀφοῦ. Ἄς προσέξει ὁ κ. Μ. ἄς καταλάβει. Καιρὸς πιά, ὅτι γιὰ κάτι ἄλλο πρόκειται παρὰ γιὰ νέες λέξεις καὶ γι' ἀνορθογραφίες.

Ὅταν ὁ Roland ὑπουργὸς πιά, παρουσιάστηκε στὸ Λουδοβίκο XVI μὲ ρούχα ἀπὸ τόσσα ἀπλῆ καὶ μὲ σακαρίνια δίχως ριοῦμπες, ὁ τελετάρχης σήκωσε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ σὰ νάθελε νὰ πῆ τί νέες λέξεις! τί ἀνορθογραφίες! ὁ ταλαίπωρος δὲν εἶχε καταλάβει ὅτι ὅλα πιά τριγύρω του εἶχαν ἀλλάξει. Νὰ πῶς κι ὁ κ. Μ. κατάντησε πορτιέρης καὶ τελετάρχης στους ὑπερπλοῦς προμάχους τῶν «Πατριῶν». Σὰν τοὺς γιατροὺς τοῦ Μολιέρου τοῦ φωνάζουν κρατώντας τὸ χορὸ

dignus dignus est intrare
in nostro sancto corpore.

Μιά γενναί' ἀπόφαση καὶ μπορεῖ νὰ γλυτώσει ἀπὸ τέτλια ντροπή.

Ἄς κλώσει τρίχα κατσικίσια κι ἄς ὑψάνει μ' ἀφῆτ' ἓνα γερὸ σακί, μιὰ βασταγεριά, ὅπως τὴ λέν ἐδῶ στὴ Θράκη. Ἄς τὴ γεμίσει μὲ τὴν ὀρθογραφία ποῦ τοῦ μάθαν κι ὅταν θάνκι συναγμένοι στὸ Πρυτανεῖον οἱ λεγάμενοι, ἔς τοὺς στρίλει τὸ πεσκέσι. Ὡς τώρα ἔκανε τιμὴ στὸ Ἐθνικὸ Πανεπιστήμιο, ὅπως εἶπαν τὰ φύλλα· καιρὸς νὰ τιμήσει καὶ τοὺς προγόνους του.

Πόλη. Ἀπρίλης 1905

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ
γιατρός

βέντες, τὰ μαντάτα, καὶ τῆς δουλειῆς τῶν ἄλλων. Κ' ἐπέρνας τὸν καιρὸ τῆς νὰ κρίνη καὶ νὰ ξεστομίξη σκόλια γιὰ κάθε τι. Ἡ μεγαλύτερη δουλειά τῆς ἦτον νὰ λήη τραγοῦδάκια, νὰ βγάξει παραγκώμια γιὰ τὸν καθέναν.

Ἄμα ἔβγαине τὸ πουρνὸ ἀπ' τὴν Ἐκκλησιά, ἀπὸ τὴ στερνὴ φορὰ ποῦ εἶχε ξαναρχίσει νὰ πηγαίνη, τὸ ἔστρων' ἐκεῖ στὰ σκαλοπατάκια, ὄχι μακριὰ π' τὸ σπίτι τῆς, κ' ἔπιανε λακριντὶ μὲ τῆς γειτόνισσες. Τῆς καθημερινὲς ἔκανε καὶ τὴ ρόκα τῆς, ἐδούλευε κ' ἡ γλώσσά τῆς, σὰν νὰ ἔκαναν ζευγάρι τὰ δυό. Τῆς Κυριακῆς, ποῦ ἔβλεπε καὶ πλειότερον κόσμον (γιὰ τὸ στερνὸ κατηφορικὸ καλδερῖμι, ἦτον πρῶτο σοκάκι κατὰ τὸ γιάλο, δίπλα στὴν πιάτσα) ἄλεθε τὸ διπλὸ ἢ γλώσσά τῆς.

Ἄν ἔβλεπε κανένα μαραγκὸν τοῦ ταρσανᾶ στολισμένον, μὲ γαλάζια γυαλιστερὴ βράκα, μὲ τὸ φέσι κατακόκκινο, καὶ μακριὰ φούντα, ἔλεγε· «Κόρδα καὶ φούντα, καὶ τᾶσπρα, πούν' τα;»

Ἄν ἐπερνοῦσε καμμιά νεόνυμφη, μὲ ὀλόχρυσα κεντήματα καὶ ποδογύρια, ποῦ ἡ κορμωστασιά τῆς δὲν τῆς ἐφαίνεταν τόσο νόστιμη· «Τί τέμπλα, τί ἀνέμη, θὰ πῶ; κουρμαντέλα, νὰ μὴν ἀβασκαθῆ, τὸ κορμί τῆς!..»

Ἄν ἦτον κοντὴ καὶ χωρὶς μέση· «Τί κουβάρι

ΚΑΒΑΛΛΑΡΗΣ

— Καβαλλάρη, πάνω σὶδὶ
Τὸ γοργὸ, σὸ μονοπάτι
Ποῦ προβαίνει; καὶ ποῦ πᾶς;

Καβαλλάρη, τὰ σκοτάδια
Σὲ νυκλιώνουν· σὶὰ ρημάδια
Τὶ γυρεύεις; τί ζητᾶς; —

— Στοῦ ἦηλοῦ βουνοῦ τὴ ράχη,
Μέσ' στὴν ἐρημιὰ μονάχη
Ἡ καλὴ μου μένει ἐκεῖ.

Ἄπ' τὸ δράκοντα κλειμμένη,
Λυώνει σιδεροδεμένη
Μέσ' στὴ μαύρη φυλαχὴ.

Γιὰ τὸ ἀτίμητο τὸ ταῖρι,
Θὲ νὰ χῶσω τὸ μαχαῖρι
Μέσ' στοῦ δράκου τὴν καρδιά.

Κι διαν θὰ γυρῶ στὴ χώρα,
Θὰ βασῶ, χαρούμενη ὦρα,
Τὴν καλὴ στὴν ἀγκαλιά.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ
ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Γιὰ τὸ θέατρό μας καὶ γιὰ μιὰ
τραγωδία

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ περασμένον φύλλον)

Ἄπὸ τὴ ζωὴ μας νὰ βγῆ καὶ τὸ θέατρό μας.(1)
Παρακαλῶ νὰ μὴν παρεξηγηθοῦν τὰ λόγια μου τοῦτα καὶ νὰ νομίση κανένας ὅτι γυρεύω νὰ κλειστοῦμε μέσα στὸ στενότατο κλουβὶ τοῦ μισόξενου ἐθνισμοῦ καὶ νὰ μὴν κοιτάζουμε καθόλου γύρω μας τί γίνεται στὴν τέχνη, νὰ μὴ βλέπουμε μὲ πῖο καινούργιο πρόσωπο παντοῦθε ξεπροβάλλει, παρὰ ζαρωμένοι στὸ καθούκι

(1) Κίποιος δρόμος καινούργιος στὸ κοινωνικὸ δρᾶμα δείχνει τὸ δρᾶμα τοῦ κ. Ταγκόπουλου «Ζωντανὸ καὶ Παθαμένο», ποῦ βγῆκεν ἀπὸ τὴ ζωὴ μας μὲ πρωτότυπο τρόπο.

μας σὰν τίς χελῶνες νὰ μένουμε κουφοὶ σ' ὅ,τι ὁμορφὸ μᾶς κράζει. Αὐτὸ θὰ ἦταν ἄλλη ἄρνηση τῆς ζωῆς, γιὰ τὴν δειξιμὸ ζωῆς εἶναι ἡ ζήτηση καὶ φυσικὸ τοῦ ἀνθρώπου νὰ γυρεύη πάντα τὸ νέο καὶ νὰ μὴν εὐχαριστιέται μονάχα μὲ τὰ παλαιά. Καὶ κάθε ἀληθινὸς καὶ δημιουργικὸς ποιητὴς θέλει νὰ πλάσῃ δικὰ του καὶ λείει πάντα μὲ τὸ μυαλὸ του, κι ἂν δὲν τοὺς ξέρη τοὺς δείχνει ἀληθινούς μὲ τὸ ἔργο του τοὺς στίχους τοῦ παλαιοῦ Τιμόθεου :

Οὐκ ἀίδω τὰ παλαιά,
Καινὰ γὰρ μᾶλα κρείσσω.
Νέος ὁ Ζεὺς βασιλευεῖ,
Τὸ πάλαι δ' ἦν Κρόνος ἄρχων.
Ἄπιτω Μοῦσα παλαιά. (2)

Συμπέρασμα· νὰ πλῆθουμε νέο δικό μας κι ἂν τύχη νὰ πάρουμε ἀπὸ τὸ ξένο νὰ ξεδιαλέγουμε μὲ προσοχὴ κείνο ποῦ μᾶς χρειάζεται καὶ ποῦ ταιριάζει στὴν ἐθνικὴ μας ψυχὴ. Νὰ κεντροῦμε δηλ. στὸ ἑλληνικὸ πνευματικὸ δέντρο τὸ Ἑυρωπαϊκὸ μὲ τρόπο ποῦ νὰ βεβαιώνη τὸ δημιουργικὸ δυνάμωμα.

Ἐνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα πνεύματα τῆς ἐποχῆς μας καὶ τοῦ κόσμου ὅλου, ὁ Βάγνερ, ὅταν ἔβανε μὲς στὸ μυαλὸ του τὰ θεμέλια τοῦ μεγάλου του ἔργου, τὴν κοινωνία γύρω του μελέτησε κ' εἶδεν. Ἄκουσε τοὺς στεναγμούς τῆς, τίς βλαστήμιες τῆς πρὸς τὴ ζωὴ· ξάνοιξε μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του τὸ βαθύτερο πόνον τῆς· ἔνοιωσε τὴν κρυφὴ τῆς λύπη, γιὰ τὴν πούθενά δὲν ξεχώριζε τὴν ἐλπίδα καλητεροσύνης. Κ' εἶπε μὲ τὸ ἔργο του νὰ γνωρίσῃ σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀπελπισμένους, σ' ὅλους τοὺς λατρευτάδες τοῦ θανάτου, τὴ γλύκα τῆς ζωῆς, νὰ δυνάμωσῃ τὴν πίστη τους καὶ νὰ τοὺς φέρῃ τὴν ἰθικήν γιατριά. Τί ἔκαμε; (2) Στὴν παράδοση ἔτρεξε. Καὶ νὰ πῶς ἡ τετραλογία τοῦ «Δαχτυλιδιοῦ τῶν Νιβελοῦγγεν» ἀνοίγει διάπλατες τίς θύρας τοῦ κόσμου, ποῦ οἱ πονεμένες ψυχῆς λαχταροῦσαν. Τοὺς δείχνει ὁ Βάγνερ τὴν ὁμορφιά μὲ τὴν εὐαγγελικὴν ἀγάπην θρεμένη, γιὰ γιάτρισά τους. Γίνεται ἐπαναστάτης στὴν τέχνη καὶ τὰ ὄπλα του τὰ παίρνει ἀπὸ τὴν ψυχὴ τῆς φυ-

(2) Th. Bergk.—Poetae Lyrici Graeci.—Τιμόθεος ἀπόσπ. 8.

(3) Δὲν ζητάω τὸ μουσικὸ μέρος τοῦ ἔργου του, γιὰ τὸ ξὲν ξέρω ἀπὸ μουσικὴ, παρὰ τὸ δραματικὸ καὶ τὰ λόγια μου αὐτὰ λόγια εἶναι ἡ κρίση μου γιὰ τὸ ἔργο του ἀπὸ ὅσα σκετικὰ διάβασα.

εἶν' τοῦτο, μαθῆς; πῶς δὲν τὴν ἐξεδίπλωσε ἡ μάνα τῆς; ...»

Ἄν ἦτον καμμιά ἡλιή κι' ἀγαρμπη· «Δὲ σὲς φαίνεται σὰ μανάλι μὲ τὴ λαμπάδα σπασμένη ... ποῦ τὸ πᾶει ὁ μπάρμπ' Ἀναγκώστης μπροστὰ ἀπ' τὸν παπᾶ, ποῦ θὰ πῆ τὸ «Σοφία, ὀρθο!»;

Ἄν ἔβλεπε κανένα κορίτσι πολὺ μαυρειδερό. «Τὴν ἐπάτησε στὴν μπογιά οὐ Ἄραμ'ς (παραγκώμι ἐνὸς βαφεῖα τοῦ τόπου).

Ἄν ἐπερνοῦσε κανένα ψηλὸ ὑποκείμενο· «Νύχτωσε, καὶ δὲν πρόφτασε νὰ χτίσῃ ἄλλο μισό· Χρειάζεται σκαλωσιά νὰ βάλῃ ὁ Ἀριφὸς (παρατσουκκλι τοῦ πρωτομάστορα, ποῦ σκάρωνε τὰ καράβια).

Καμπόσων ἀνθρώπων τὴ ζωὴ καὶ τὰ πάθια, τᾶπαιρνε «κουτουριάρικα», καὶ τᾶχε σκεδὸν μονοπώλιο, ἢ γρηᾶ Μορισίν. Ἐκεῖν' ἢ παροιμία ποῦ ἀκούσαμε ἀπ' τὸ στόμα τῆς, «Τρεῖς ὄπ' σ' ἔχω,» κτλ, ἦτον μόνον συνέχεια χωρὶς τέλος. Ἐνα χρόνο πρὶν, ὅταν εἶχε γείνη ὁ ἀρρεβῶνας, τοῦ ἴδιου τάντρουνοῦ, εἶχε πῆ· «Τὰ ὄρνια παντρεύονται, καὶ τὰ στοιχειὰ βλογοῦνται ...»

Μιά βραδειά, πρὸ χρόνων, ὅταν εἶχε βγῆ περιπατοῦ ἓνα ζευγάρι ἀρρεβωνιασμένων, ὅπου ἡ μανάδες καὶ τῶν δυό κᾶτι παληὰ ψεγάδια εἶχαν, φαί-

νεται, στὴν ὑπόληψί τους, ἡ γρηᾶ ἔξαφνα εἶχε ξεφωνίσει.

— Τί ταιριασμένον ἀντρόγυνο, νὰ σ' πῶ!

— Σὲ τί εἶνε ταιριασμένον, θεῖα Μορισίω; τὴν ἐρώτησαν.

— Νά, πλειὰ π. . . . ς γυιός, καὶ π. . . . ς θυγατέρα· ἀπᾶντησεν ἡ γερόντισσα.

Μιά χρονιά, εἶνε τώρα πολὺς καιρὸς, ὁ καινούργιος δήμαρχος ποῦ εἶχε γείνη στὸ χωριό, θέλοντας νὰ νεωτερίσῃ, ξώδεψε ὀλίγες χιλιάδες τοῦ Δήμου τοῦ φτωχοῦ, γιὰ νὰ κάμῃ λέει «ἀρτεσιανὰ φρέατα.» Ὑστερ' ἀπ' ὀλίγους μῆνες, τὰ ψευτοπήγαδα χλάσαν, κ' ἔγειναν ἄχρηστα. Ἡ θεῖα Μορισίνα, πῆγ' ἓνα βράδυ νὰ γεμίσῃ τὸ κανατάκι τῆς, 'ς ἓν' ἀπ' αὐτὰ, καὶ δὲν ἔβρε νερὸ στάλα.

— Παλαβῶσανε καὶ τὰ φτιάσανε· παλαβῶσανε καὶ τὰ χαλάσανε; εἶπε.

Θαρρῶ πῶς αὐτὸ ἦτον τὸ ἀπόφθεμά τῆς τὸ τελευταῖο. Ὑστερ' ἀπὸ ὀλίγο, σχωρέθηκε.